

Лектира за шести разред основне школе

ЗЕМАЉСКО ЈЕ ЗА МАЛЕНО ЦАРСТВО

Избор из народне књижевности

НАРОДНЕ ЕПСКЕ
ПЕСМЕ КОСОВСКОГ
ТЕМАТСКОГ КРУГА

ЗИДАЊЕ РАВАНИЦЕ

Службу служи славни кнез Лазаре
У Крушевцу шанцу¹ шареноме,
Службу служи Светог Амосија;
Сву господу зове на светога
Са књигама и са здравицама.
Скупи му се сва српска господа,
Па је редом у соври посади
По госпоству и по старјешинству,
Уврх совре славни кнез Лазаре.
Ту сједоше пити вино ладно.
Таман бише вина највишега,
И о сваком добру бесјеђаху,
Ал' пошета госпођа Милица,
Лако шета по царском дивану,
На њојзи је до девет ћемера²,
Испод грла до девет ћердана,
А на глави девет перишана,
Поврх тога круна позлаћена
А у њојзи три камена драга,
Сјаје ноћом, како дањом сунце;
Па бесједи славноме Лазару:
„Господине, славни кнез Лазаре!
Зазор мене у те погледати,
А камоли с тобом говорити,
Бит' не може, говорити хоћу:
Што бијаху Немањићи стари,

---

¹ Шанац – овде: утврђење. Речник мање познатих речи налази се на kraju књиге. У фуснотама су наведена појашњења израза и оних речи које у датом контексту имају другачије значење.

² Ђемер – овде: женски појас украсен сребром.

Цароваше, па и преминуше,
Не трпаše на гомиле благо,
Но градише с њиме задужбине,
Саградише млоге намастире³:
Саградише високе Дечане,
Баш Дечане више Ђаковице;
Паћаршију⁴ више Пећи равне;
У Дреници бијела Девича,
И Петрову цркву под Пазаром;
Мало више Ђурђеве ступове,
Сопоћане наврх Рашке ладне,
И Тројицу у Херцеговини,
Цркву Јању у Староме Влаху;
И Павлицу испод Јадовника,
Студеницу испод Брвеника;
Цркву Жичу више Караванца;
У Призрену цркву Свету Петку;
Грачаницу у Косову равном;
Све то јесу њине задужбине;
Ти осталде у столу њиноме
И потрпа на гомиле благо,
А не гради нигђе задужбине;
Ето нама неће пристат' благо
Ни за здравље ни за нашу душу,
А ни нама, ни коме нашему.”
Тад говори славни кнез Лазаре:
„Чујете ли, сва српска господо!
Шта говори госпођа Милица,
Јер не градим нигђе задужбине?
Хоћу градит' цркву Раваницу
У Ресави крај воде Равана;
Имам блага, колико ми драго,

³ Намастир – манастир.

⁴ Паћаршија – овде: Пећка патријаршија.

Ударићу темељ од олова,
 Па ћу цркви саградити платна,
 Саградићу од сребра бијела,
 Покрићу је жеженијем златом⁵,
 Поднизати дробнијем бисером,
 Попуњати драгијем камењем.”
 Сва господа на ноге устале,
 И часно се кнезу поклонила:
 „Гради, кнеже, биће ти за душу,
 И за здравље Високом Стевану.”
 Но ту сједи Обилић Милошу,
 Сједи Милош доље удно совре,
 Милош сједи, ништа не бесједи;
 Ал’ то виђе славни кнез Лазаре
 Ђе му Милош ништа не бесједи,
 Наздрави му златну купу вина:
 „Здрав да си ми, војвода Милошу!
 Па ми и ти штогоћ проговори,
 Јера хоћу задужбину градит.”
 Скочи Милош од земље на ноге,
 Скиде с главе самур⁶ и членке,
 Па је часно кнеза подворио;
 Додаше му златну купу вина,
 Прими Милош златну купу вина,
 Не пије је, почне бесједити:
 „Вала кнеже, на бесједи твој!
 Што ти хоћеш задужбину градит,
 Време није, нити може бити;
 Узми, кнеже, књиге цароставне⁷,
 Те ти гледај што нам књиге кажу:

---

⁵ Жежено злато – чисто злато.

⁶ Самур – овде: капа или калпак од самуровине, крзна од куне.

⁷ Књиге цароставне (староставне) – цароставници; по народном схватању, старе књиге из којих се може предвидети будућност.

Настало је пошљедње вријеме,
Хоће Турци царство преузети,
Хоће Турци брзо царовати,
Обориће наше задужбине,
Обориће наше намастире,
Обориће цркву Раваницу,
Ископаће темељ од олова,
Слијеваће⁸ у топе ћулове,
Те ће наше разбијат' градове;
И цркви ће растурити платна,
Слијеваће на ате ратове;
Хоће цркви покров растурити,
Кадунама ковати ћердане;
Са цркве ће бисер разнизати,
Кадунама поднизат' ћердане;
Повадиће то драго камење,
Ударат' га сабљом' у балчаке
И кадама у златно прстење;
Већ ме чу ли, славни кнез Лазаре!
Да копамо мермера камена,
Да градимо цркву од камена,
И Турци ће царство преузети,
И наше ће задужбине служит'
Од вијека до суда божјега:
Од камена ником ни камена.”
Кад то зачу славни кнез Лазаре,
Тад Милошу био говорио:
„Вала тебе, војвода Милошу!
Вала тебе, на твојој бесједи,
Истина је, као што говориш.”

---

⁸ Слијевати – саливати, претопити.

МИЛОШ У ЛАТИНИМА⁹

Боже мили, чуда великога!
Када славни српски кнез Лазаре
Посла зета Милош-Обилића
У Латине да купи хараче:
Латини га дивно дочекаше,
И господском части угостише,
Па га воде пред бијелу цркву,
Пред бијелу цркву Димитрију,
Пак се 'вале латинска господа:
„Гле, видиш ли, војвода Милошу!
Видиш нашу цркву Димитрију,
Какова је и колика ли је?
Ви нејмате таковијех цркви.”
Вели њима војвода Милошу:
„Ви сте мудри, господо латинска,
Јесте мудри, ал' зборите лудо!
Да ви знате наше намастире,
Наших славних цара задужбине,
Какови су и колики ли су!
Да видите лавру студеничку
Недалеко од Новог Пазара;
Да видите Ђурђеве ступове
Код Дежеве старијех дворова,
Задужбине цара Симеуна;
Да видите чудо невиђено,
Б'јел Вилиндар¹⁰ усред горе Свете,
Задужбину Саве светитеља
И његова оца Симеуна;

---

⁹ Латини – становници Млетачке републике.

¹⁰ Вилиндар – народни назив за манастир Хиландар.

Да видите Жичу крај Мораве
И код Ибра више Карановца;
Сопоћане Рашки на извору,
Задужбине Светога Стевана,
Српског краља првовјенчанога;
Да видите Папраћу велику
Виш' Зворника Спречи на извору
Под високом гором Бороговом,
Задужбину Вукана жупана;
Да видите Високе Дечане
Код Призрена града бијелога,
Задужбину краља дечанскога;
Да видите Рачу пребијелу
Код Сокола украй воде Дрине;
Да видите лијепу Троношу
Код Лознице на р'јеци Троноши,
Задужбину браће Југовића;
Да видите славну Раваницу
У Ресави ниже Параћина
На студеној р'јеци Раваници,
Задужбину нашег господара,
Господара, славног кнез Лазара;
И остале српске манастире,
Да видите, пак да се дивите,
Какови су и колики ли су!
Шта је ваша црква Димитрија?
Ја ћу вам је сада претурити
А из руке тешким бузданом.”
Ал' Латини то не вјероваше,
Но с Милошем они с' опкладише
У хиљаду жутијех дуката.
Узе Милош перна буздана¹¹
И засука бијеле рукаве,

---

¹¹ Перни буздан – буздан са шиљцима.

Пак се моли богу истиноме:
 „Прости, боже и бијела цркво!
 Да се једном бајим преко тебе:
 Нећу на те, него преко тебе.”
 Пак потеже перним бузданом,
 Буздан се зам’че у облаке:
 Једни веле: „Јесте претурио”,
 Други веле: „Није претурио”,
 Трећи веле: „Јесте, те високо.”
 Кад се врати перни буздане
 Изнад б’јеле цркве из облака,
 Он удари у банове дворе,
 Те полупа срчали чардаке,
 И ту уби два банова сина
 И четири морска ценерала¹²
 И дванаест великих властела.
 Кад то виђе господа латинска,
 У’ватише војводу Милоша,
 Башише га на дно у тамницу.
 Често Милош кроз прозор погледа,
 Не би л’ могô кога угледати;
 Ал’ угледа Косту Џиганина,
 Па га поче богом братимити:
 „Богом брате, Коста Џиганине!
 Ево тебе три дуката жута,
 Донеси ми један лист хартије,
 Лист хартије књиге без јазије¹³.
 То је Коста за бога примио,
 Донесе му један лист хартије,
 Лист хартије књиге без јазије,
 Милош сједе ситну књигу писат’
 Своме тасту српском кнез Лазару,

¹² Ценерал – генерал, чин у војсци.¹³ Књига без јазије – чиста хартија.

Не пише је, чим се књиге пишу,
Већ је пише крви од образа;
Све му каза што је и како је.
Кад Лазару ситна књига дође,
И он виђе што му књига каже,
Ону гледа, другу ситну пише,
Те је шаље господи латинској,
У књизи им овако бесједи:
„Чујете ли, господо латинска!
Пустите ми мог зета Милоша,
Подајте му од земље хараче,
И опкладе хиљаду дуката;
Ако ли га одмах не пустите,
Вјера моја тако ми помогла!
Дић' ћу на вас Србље и Мађаре,
Сву ћу вашу земљу похарати,
Похарати, огњем попалити.”
Кад Латини књигу проучише,
Брже-боље пустише Милоша,
Дадоше му од земље хараче,
И опкладе хиљаду дуката.¹⁴

---

¹⁴ У Котору се приповиједа да се то ондје догодило и још се показује једна кућа, за коју се говори да је на ономе мјесту гдје су били банови двори (коментар Вука Стефановића Караџића).

ЕПСКЕ ПЕСМЕ О МАРКУ КРАЉЕВИЋУ

МАРКО КРАЉЕВИЋ И ВИЛА

Појездише до два побратима
Преко красна⁴⁸ Мироча планине;
Та једно је Краљевићу Марко,
А друго је војвода Милошу;
Напоредо језде добре коње,
Напоредо носе копља бојна,
Један другом бело лице љуби,
Од милоште до два побратима;
Паке Марко на Шарцу задрема,
Пак беседи побратиму своме:
„А мој брате, војвода Милошу,
Тешко ме је санак обрвао,
Певај, брате, те ме разговарај!”
Ал’ беседи војвода Милошу:
„А мој брате, Краљевићу Марко,
Ја бих тебе, брате попевао,
Ал’ сам синоћ много пио вино
У планини с вилом Равијојлом,
Пак је мене запретила вила,
Ако мене чује да попевам,
Хоће мене она устрелити
И у грло, и у срце живо.”
Ал’ беседи Краљевићу Марко:
„Певај, брате, ти се не бој виле
Док је мене, Краљевића Марка,
И мојега видовита Шарца,

---

⁴⁸ Красан – овде: блистав, сјајан, изванредан. Речник мање познатих речи налази се на kraju књиге. У фуснотама су наведена појашњења израза и оних речи које у датом контексту имају другачије значење.

И мојега шестопера златна!”
Онда Милош поче да попева,
А красну је песму започео
Од свих наших бољих и старијих,
Како ј’ који држћ краљевину
По честитој, по Мађедонији,
Како себе има задужбину;
А Марку је песма омилила,
Наслони се седлу на облучје.
Марко спава, Милош попијева.
Зачула га вила Равијојла,
Па Милошу поче да отпева;
Милош пева, вила му отпева;
Лепше грло у Милоша царско,
Јесте лепше него је у виле.
Расрди се вила Равијојла,
Пак одскочи у Мироч планину,
Запе лука и две беле стреле,
Једна удри у грло Милоша,
Друга удри у срце јуначко.
Рече Милош: „Јао, моја мајко!
Јао, Марко, богом побратиме!
Јао, брате, вила ме устрели!
А нисам ли тебе беседио
Да не певам кроз Мироч планину?”
А Марко се трже иза санка,
Па одскочи с коња шаренога,
Добро Шарцу колане потеже,
Шарца коња и грли и љуби:
„Јао, Шаро, моје десно крило,
Достигни ми вилу Равијојлу!
Чистим ћу те сребром потковати,
Чистим сребром и жеженим златом⁴⁹;

---

⁴⁹ Жежено злато – чисто злато.

Покрићу те свилом до колена,
 Од колена ките⁵⁰ до копита;
 Гриву ћу ти измешати златом,
 А поткитит' ситнијем бисером;
 Ако ли ми не достигнеш виле,
 Оба ћу ти ока извадити,
 Све четири ноге подломити,
 Па ћу т' овде тако оставити,
 Те се туци од јеле до јеле,
 Кô ја, Марко, без мог побратима.”
 Дохвати се Шарцу на рамена,
 Пак потрча кроз Мироч планину.
 Вила лети по врху планине,
 Шарац језди по среди планине:
 Нигде виле чути ни видети.
 Кад је Шарац сагледао вилу,
 По с три копља у висину скаче,
 По с четири добре у напредак:
 Брзо Шарац достигао вилу.
 Кад се вила виде у невољи,
 Прну, јадна, небу под облаке,
 Потеже се бузданом Марко
 Пустимице, добро нештедице,
 Белу вилу међ плећи удари,
 Обори је на земљицу чарну,
 Пак је стаде бити бузданом,
 Преврће је с десне на лијеву,
 Пак је бије шестопером златним:
 „Зашто, вило, да те бог убије!
 Зашт' устрели побратима мoga?
 Дај ти биље ономе јунаку,
 Јер се нећеш наносити главе.”

---

⁵⁰ Кита – овде: украс од нити, везан на горњем, а слободан на доњем крају.

Ста га вила богом братимити:
„Богом брате, Краљевићу Марко,
Вишњим богом и Светим Јованом!
Дај ме пуштај у планину живу,
Да наберем по Мирочу биља,
Да загасим ране на јунаку.”
Ал’ је Марко милостив на бога,
А жалостив на срцу јуначком:
Пусти вилу у планину живу;
Биље бере по Мирочу вила,
Биље бере, често се одзива:
„Сад ћу доћи, богом побратиме!”
Набра вила по Мирочу биља,
И загаси ране на јунаку:
Лепше грло у Милоша царско,
Јесте лепше него што је било,
А здравије срце у јунаку,
Баш здравије него што је било.
Оде вила у Мироч планину,
Оде Марко с побратимом својим,
Отидоше Поречкој крајини,
И Тимок су воду пребродили
На Брегову селу великоме,
Па одоше крајини Видинској.
Али вила међ виласама каже:
„О чујете, виле другарице!
Не стрељајте по гори јунака
Док је гласа Краљевића Марка
И његова видовита Шарца
И његова шестопера златна!
Што сам, јадна, од њег’ претрпила,
И једва сам и жива остала!”

МАРКО КРАЉЕВИЋ И ОРАО

Лежи Марко крај друма царева,
Покрио се зеленом доламом,
По образу срмајли-марамом,
Чело главе копље ударио,
За копље је Шарац коњиц свезан,
На копљу је сура⁵¹ тица орле,
Шири крила, Марку чини хлада,
А у кљуну носи воде хладне,
Те запаја рањена јунака.
Ал' беседи из горице вила:
„О, бога ти, сура тицо орле,
Што је теби добра учинио,
Учинио Краљевићу Марко,
Шириш крила те му чиниш хлада,
И у кљуну носиш воде хладне
Те запајаш рањена јунака?”
Ал' беседи сура тица орле:
„Мучи вило, муком се замукла!
Како м' није добра учинио,
Учинио Краљевићу Марко?
Можеш знати и паметовати
Кад изгибе војска на Косову
И обадва цара погинуше,
Цар Мурате и кнеже Лазаре,
Паде крвца коњу до стрмашца
И јунаку до свил'на појаса,
По њој плове коњи и јунаци,
Коњ до коња, јунак до јунака.
А ми тице долетисмо гладне,
Долетисмо и гладне и жедне,

---

⁵¹ Сур – овде: пепельастосив, сив.

Људскога се нахранисмо меса
И крви се људске напојисмо,
А моја се крила заквасише;
Плану сунце из неба ведрога,
Те се моја крила окореше,
Ја не могох с крил'ма полетити,
А моје је друштво одлетило,
Ја осталох на сред поља равна,
Те ме газе коњи и јунаци.
Бог донесе Краљевића Марка,
Узе мене из крви јуначке,
Однесе ме у гору зелену,
Па ме метну на јелову грану.
Из небеса ситан дажд удари,
Те се моја крила поопраше,
И ја могох с крил'ма полетити.
Полетити по гори зеленој,
Састадох се с мојом дружбиницом⁵².
Друго ми је добро учинио,
Учинио Краљевићу Марко:
Можеш знати и паметовати,
Кад изгоре варош на Косову
И изгоре кула Аџагина.
Онде били моји орлушићи,
Па их скупи Краљевићу Марко,
Он их скупи у свил' на недарца,
Однесе их двору бијеломе,
Па их храни читав месец дана,
Читав месец и недељу више,
Па их пусти у гору зелену,
Састадох се с моји орлушићи;
То је мени учинио Марко.”
Спомиње се Краљевићу Марко
Као добар данак у години.

---

⁵² Дружбиница – дружбина, дружина.

МАРКО ПОЗНАЈЕ ОЧИНУ САБЉУ

Рано рани Туркиња ћевојка,
Прије зоре и бијела дана,
На Марицу бијелити платно.
До сунца јој бистра вода била,
Од сунца се вода замутила,
Ударила мутна и крвава,
Па проноси коње и калпаке,
Испред подне рањене јунаке.
Па нанесе једнога јунака,
Узела га вода на матицу,
Окреће низ воду Марицу.
Виђе јунак код воде ћевојку,
Па је поче богом сестримити:
„Богом сестро, лијепа ћевојко,
Баци мене једну крпу платна,
Извади ме из воде Марице,
Честиту ћу тебе оставити!”
Ћевојка се на бога примила:
Баци њему један крај од платна,
Извади га води на обалу.
На јунаку рана седамнаест;
На јунаку чудно одијело:
О бедри му сабља окована,
На сабљи су три балчака златна,
У балчацим' три камена драга,
– Ваља сабља три царева града!
Вели јунак Туркињи ћевојци:
„Сестро моја, Туркиња ћевојко,
Кога имаш код бијела двора?”
Рече њему Туркиња ћевојка:
„Имадем једну оistarјелу мајку,
И имадем брата Мустаф-агу.”

Проговара добар рањен јунак:
„Сестро моја, Туркиња ћевојко,
Иди кажи брату Мустаф-аги
Да ме носи двору бијеломе;
Код мене су три ћемера⁵³ блага,
У свакоме по триста дуката:
Ја ћу један тебе поклонити,
Други твоме брату Мустаф-аги,
А трећи ћу себе оставити,
Да ја видам моје грдне ране;
Ако бог да те ране извидам,
Честиту ћу тебе оставити
И твојега брата Мустаф-агу.”
Оде цура двору бијеломе,
Те казује брату Мустаф-аги:
„О, мој брате, ага Мустаф-ага,
Добила сам рањена јунака
На Марици, на води студеној;
Код њега су три ћемера блага,
У свакоме по триста дуката:
Један хоће мене поклонити,
А други ће тебе, Мустаф-ага,
А трећи ће себе оставити,
Да он вида своје грдне ране;
Немој ми се, брате, преварити,
Да погубиш рањена јунака;
Донеси га двору бијеломе.”
Оде Туре на воду Марицу;
А кад виђе рањена јунака,
Узе гледат’ сабљу оковану:
Ману њоме, одсјече му главу!
Скиде с њега дивно одијело,
Па он оде двору бијеломе.

---

⁵³ Ђемер – овде: мушки појас с препградом за новац.

Пред њега је сестра излазила,
 А кад виђе шта је учинио.
 Она рече брату Мустаф-аги:
 „Зашто, брате, да од бога нађеш!
 Зашто згуби мога побратима?
 На што си се болан преварио
 – А на једну сабљу оковану!
 Еда бог да одсјекла ти главу!”
 То му рече, уз кулу утече.
 Мало време затим постајало,
 Дође ферман од цара турскога
 Мустаф-аги, да иде на војску.
 Оде Мујо на цареву војску,
 Припасао сабљу оковану;
 А кад дође у цареву војску,
 Гледа сабљу мало и велико:
 Никоме се извадити не да.
 Дођ’ у руке Краљевићу Марку,
 Сама му се сабља извадила!
 Кад је Марко сабљу загледао,
 Ал’ на сабљи три слова хришћанска:
 Једно слово Новака ковача,
 Друго слово Вукашина краља,
 Треће слово Краљевића Марка.
 Пита Марко Туре Мустаф-агу:
 „Ој, бога ти, турско момче младо,
 Откуд тебе ова бритка сабља?
 Или си је за благо купио?
 Или си је у боју добио?
 Или ти је од баба остала?
 Или ти је љуба донијела,
 Донијела љуба од мираза?”
 Вели њему Туре Мустаф-ага:
 „Ој, бога ми, каурине Марко,

Кад ме питаш, право ћу ти казат.”
Све му каза каконо је било.
Вели њему Краљевићу Марко:
„Зашто, Туре, да од бога нађеш,
Нијеси му ране извидао?
Данас би ти дао агалуке
Код нашега цара честитога.”
Вели њему Туре Мустаф-ага:
„Бе не лудуј, каурине Марко!
Да ти можеш добит’ агалуке,
Најприје би себе извадио!
Већ дај амо сабљу оковану!”
Ману сабљом од Прилепа Марко,
Скиде главу Турчин Мустаф-аги.
Отидоше цару казивати;
Цар по Марка оправио⁵⁴ слуге.
Како који Марку долазаше,
Марка зове, Марко не говори,
Већ он сједи, пије мрко вино,
Кад се Марку веће досадило,
Он пригрну ћурак наопако,
А узима тешку топузину,
Па отиде цару под чадора:
Колико се ражљутио Марко,
У чизмама сједе на серцаду!
Па погледа цара попријеко,
Крваве му сузе из очију.
Кад је царе сагледао Марка
И пред њиме тешку топузину,
Цар с’ одмиче, а Марко примиче,
Док дођера цара до дувара;⁵⁵

⁵⁴ Оправити – овде: послати, отпремити, упутити.

⁵⁵ Док дођера цара до дувара – израз који значи: довести некога у безизлазан положај.

Цар се маши руком у цепове,
Те извади стотину дуката,
Па их даје Краљевићу Марку:
„Иди, Марко, напиј ми се вина!
Што су тебе тако ражљутили?”
„Не питај ме, царе поочиме!
Познао сам сабљу баба мога;
Да сам, бог дô, у твојим рукама,
И ти би ме ’вако ражљутио!”
Па он уста, и оде чадору.

ШАРЕНЕ СТРАНЕ

ЈУНАЦИ И ЊИХОВИ КОЊИ

Једно од битних обележја великих епских јунака јесте и њихов коњ, који по својим одликама нимало не заостаје за својим власником.

Шарац је чувени шарени коњ Марка Краљевића. Он говори чак и турски, пије вино, рони сузе, предосећа смрт свога господара... По једној легенди Марко га је купио док је био још болесно ждребе. Ухватио га је за реп да га заврти укруг, али се ждребе није ни померило. Марко га је излечио и Шарац је израстао у великог и лепог коња, бројних моћи.

Владислав Тителбах, *Марко
Краљевић и Муса Кесеција*

И чувени српски вitez Милош Обилић имао је подједнако чуvenог коња – Ждралина. Био је толико висок да је спрам других коња изгледао као цин. У борбама је носио окlop, баш као и његов власник, тако да се мало ко усуђивао да им изађе на мегдан.

Александар Добрић,
Милош Обилић

САДРЖАЈ

НАРОДНЕ ЕПСКЕ ПЕСМЕ КОСОВСКОГ ТЕМАТСКОГ КРУГА

Зидање Раванице	5
Милош у Латинима.....	9
Цар Лазар и царица Милица (о боју Косовском).....	13
Пропаст царства српскога.....	20
Мусић Стеван.....	23
Смрт Мајке Југовића.....	29
Царица Милица и Владета војвода	32
Комади од различнијех косовскијех пјесама	34
I.....	34
II (Кнежева клетва)	34
III (Кнежева вечера).....	35
IV (Косанчић Иван уходи Турке)	37
V (Три добра јунака)	39
Косовка Девојка.....	40
Обретеније главе кнеза Лазара.....	45

УМЕСТО ПОГОВОРА

Питања за анализу и разумевање прочитаног	50
Припремамо се за малу матуру	52

ШАРЕНЕ СТРАНЕ

Милош Обилић	58
Код бијеле Самодреже цркве	60

ЕПСКЕ ПЕСМЕ О МАРКУ КРАЉЕВИЋУ

Марко Краљевић и вила	63
Марко Краљевић и орао	67

Марко Краљевић познаје очину сабљу	69
Орање Марка Краљевића.....	74
Марко пије уз рамазан вино	75
Марко Краљевић и бег Костадин.....	78
Марко Краљевић и Мина од Костура.....	80
Марко Краљевић и Љутица Богдан.....	91
Лов Марков с Турцима	95
Марко Краљевић укида свадбарину.....	99
Смрт Марка Краљевића.....	107
 УМЕСТО ПОГОВОРА	
Питања за анализу и разумевање прочитаног	115
Припремамо се за малу матуру.....	117
 ШАРЕНЕ СТРАНЕ	
Јунаци и коњи њихови.....	123
Марко Краљевић у народном предању.....	125
 РЕЧНИК НЕПОЗНАТИХ РЕЧИ.....	
	127